

Bijlage HAVO  
**2017**

tijdvak 1

**maatschappijwetenschappen**

Bronnenboekje

## Opgave 1 Openbaar Ministerie onder vuur

### tekst 1

#### OM steeds vaker gedwongen geweld van de politie te vervolgen

Het gerechtshof in Den Haag beslist steeds vaker dat het Openbaar Ministerie (OM) agenten moet vervolgen wegens een ontoelaatbare  
5 toepassing van politiegeweld. Dit zegt de Haagse rechter Joep Verburg.

Het aantal klachten over een beslissing van het OM om een geweldsincident van de politie niet te  
10 vervolgen neemt toe en die klachten worden ook steeds vaker gegrond verklaard.

*naar: www.nrc.nl/nieuws/2015, 1 augustus 2015*

### tekst 2

#### Onbevredigende rechtsgang

“Met deze zaak willen we een vuist maken”, zei een officier van justitie aan het begin van de Valkenburgse zedenzaak. Dat lijkt te mislukken nu  
5 de rechter met overwegend lichte straffen rechtstreeks ingaat tegen de forse aanpak van het Openbaar Ministerie (OM). Dat tekent hiertegen beroep aan.  
10 De tientallen klanten van een 16-jarig slachtoffer van een loverboy moesten een flinke douw krijgen. Het OM heeft om celstraffen van vijf tot twaalf maanden gevraagd.  
15 Justitie heeft haar interne richtlijn in samenspraak met de Rapporteur Mensenhandel aangescherpt, omdat prostitutie van minderjarigen toeneemt en moeilijk te bestrijden is.  
20 Het is goed dat justitie meer doet tegen dit kwaad. Maar ruim voor de afweging in de rechtszaal was het OM al straf aan het uitdelen. Om de klanten van het meisje te dwingen  
25 zich te melden, dreigde justitie bij alle

mannen die verdacht werden thuis te komen. Twee verdachten pleegden zelfmoord.  
Justitie heeft hiermee de rechten van  
30 verdachten geschaad. Het OM mag niet voordien alvast straffen middels onnodige ‘naming and shaming’. Dat kan niet de bedoeling zijn van de verscherpte richtlijn.  
35 Zo gezien is het goed dat de rechter milder oordeelt over de hoerenlopers. Maar hij legde in veel gevallen één dag gevangenis en een taakstraf op, en dat is ook betwistbaar.  
40 Na ingrijpen van regering en parlement stelt het Wetboek van Strafrecht expliciet dat zedenmisdrijven niet alleen met een taakstraf mogen worden bestraft. Rechter omzeilen  
45 deze bepaling uit het Wetboek van Strafrecht vaker met deze truc. Ze negeren daarmee een democratisch besloten aanscherping van de wet. “Onbevredigend”, noemt de  
50 rechtbank het trucje zelf in het Valkenburgse vonnis. Een passend woord voor deze hele rechtsgang.

*naar: Philippe Remarque, de Volkskrant, 31 juli 2015*

## Opgave 2 De politie en sociale media

---

### tekst 3

#### “De noodmelding die geen politieagent wil krijgen”

Twee medewerkers van de Rotterdamse politie hebben met een emotioneel en bijzonder openhartig betoog op Facebook in één klap  
5 duidelijk gemaakt dat hun werk soms zó zwaar is, dat ze er op het persoonlijke vlak diep door worden geraakt. Het duo vertelt, na een incident met een 6-jarig meisje dat

10 bijna stikte, hoe traumatisch hulpverlening aan mensen in nood kan zijn. De betrokken dienders, die met een in tranen gedoopte pen hun hart uitstorten, worden bedolven  
15 onder de positieve reacties en steunbetuigingen. “Diep respect voor hoe de politie een menselijk gezicht toont.”

*bron: Tom Tates, Algemeen Dagblad, 1 september 2015*

### tekst 4

#### Politie erg druk met eigen imago op sociale media

De politie maakt steeds vaker gebruik van sociale media. Verhalen over heldhaftige reddingen en succesvolle drugsvangsten worden bewust en  
5 doelgericht online gezet.

Medewerkers van de Rotterdamse politie plaatsten een week geleden een zeer emotioneel en goed ge-

lezen verhaal op Facebook, waaruit  
10 blijkt hoe zwaar het werk van een agent kan zijn. Het schrijven past in de trend om het werk van de politie in een positief daglicht te plaatsen. Op Twitter verschijnen geregeld foto's en  
15 filmpjes van agenten die mensen redden of behulpzaam zijn.

*naar: Chris Klomp, Algemeen Dagblad, 2 september 2015*

## tekst 5

### Commotie om beelden hardhandige arrestatie

Amsterdam - Beelden van een hardhandige aanhouding van een man zorgen voor woede op Facebook. De man werd op station  
5 Bijlmer-Arena aangehouden, maar hij is volgens omstanders volkomen onschuldig.

Op de beelden, die inmiddels meer dan 1600 keer zijn gedeeld, is te zien  
10 hoe meerdere agenten de man tegen de grond werken en in de boeien

slaan. Volgens omstanders wilde de man alleen maar een ruzie tussen andere jongens en een NS-toezicht-  
15 houder sussen. Dat meldt AT5<sup>1)</sup>. Op Facebook wordt verbaasd en boos gereageerd. De reageerders op Facebook vinden het geweld van de agenten buitensporig. "Misbruik  
20 maken van hun uniform!!!" en "Schandalig! Goed dat je het gefilmd hebt! Dit mag niet gebeuren!"

*naar: De Telegraaf, 29 mei 2014*

noot 1 AT5 is de nieuwszender van Amsterdam en omgeving

## Opgave 3 Aanvraag referendum over de associatie- overeenkomst van de Europese Unie met Oekraïne

---

## tekst 6

### Wat is GeenPeil?

In 2014 is *GeenPeil* opgericht als reactie op een besluit van de Europese Unie om de uitslag van de Europese verkiezingen niet op de  
5 verkiezingsdag, maar pas enkele dagen later bekend te maken. Dat vonden we een te grote Brusselse bemoeienis met de Nederlandse democratie.

10 Inmiddels is *GeenPeil* uitgegroeid tot een breed initiatief voor meer inspraak in onze nationale en Europese democratie.

In september 2015 wisten we  
15 427.939 geldige handtekeningen op te halen voor een landelijk referendum over het associatieverdrag tussen de EU en Oekraïne, een ingrijpende miljardendeal die stilletjes  
20 en bijna onbesproken door de beide Kamers in Nederland is geloodst. Waarom deed *GeenPeil* dit? Simpel: omdat de kiezer geen enkele grip meer heeft op grote ontwikkelingen in  
25 Nederland en de Europese Unie.

*naar: www.geenpeil.nl, geraadpleegd in oktober 2015*

## Opgave 4 Grenzeloos bellen binnen de Europese Unie

### tekst 7

#### Petitie voor afschaffing roamingkosten in de EU

De Consumentenbond roept consumenten op een petitie te ondertekenen voor het volledig afschaffen van roamingkosten voor mobiel bellen en internetten binnen de Europese Unie. “Het Europees Parlement wil deze kosten eind 2015 afschaffen,

maar de EU-lidstaten liggen dwars”, zegt de Consumentenbond. “De stem van consumenten is juist nu belangrijk, omdat er in de komende weken verder wordt onderhandeld over het afschaffen van roamingkosten”, aldus de bond.

*bron: Algemeen Dagblad, 5 juni 2015*

### tekst 8

#### Mobiel bellen en internetten binnen de EU wordt even duur

De Europese Unie maakt een eind aan de gehate roamingkosten voor mobiel bellen en internetten in het buitenland - zij het pas vanaf juni 2017. Over twee jaar mogen telecomaanbieders geen roamingkosten meer vragen aan klanten, waarmee mobiel bellen en internetten overal binnen de EU even duur wordt.

Dat staat in een voorlopig, maar ‘gegarandeerd’ akkoord dat ...**(1)**... dinsdag heeft aangekondigd. De telefonische eenwording van Europa laat al jaren op zich wachten, tot ergernis van consumenten. Een eerder EU-voorstel uit 2013 liep stuk

op de lobby van grote telecombedrijven en van de EU-lidstaten met veel toeristen, zoals Spanje en Griekenland, waarvan de economieën juist profiteren van roamingkosten.

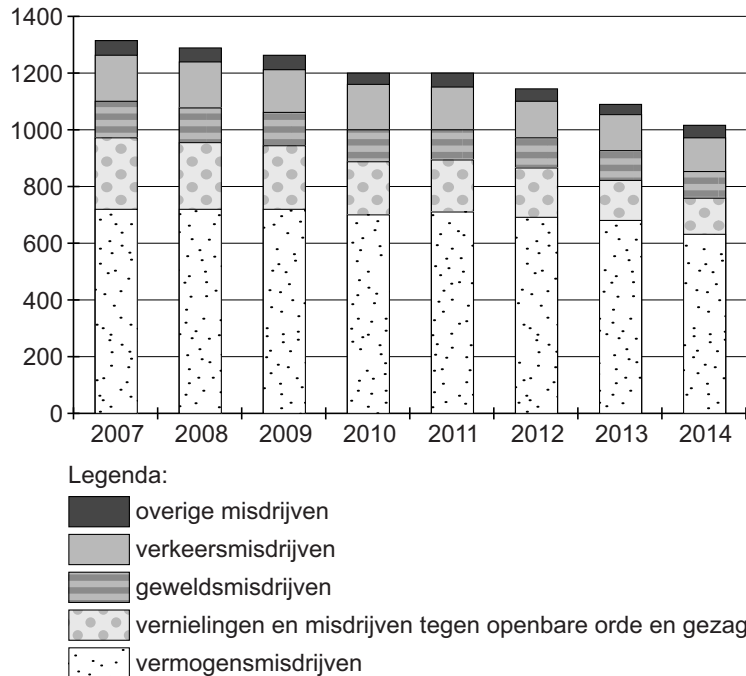
Daaraan komt binnen twee jaar een eind, belooft ...**(1)**.... “Enorme telefoonrekeningen die je vakantiebudget verpesten, een internetverbinding die haar beloften niet waarmaakt: deze ervaringen zullen spoedig herinneringen zijn”, schrijft het dagelijks bestuur van de Europese Unie in een verklaring.

*naar: de Volkskrant, 30 juni 2015*

## Opgave 5 De kosten van criminaliteit

figuur 1

### Geregistreerde misdrijven in Nederland per delictgroep, x 1000



naar: Centraal Bureau voor de Statistiek (CBS), Wetenschappelijk Onderzoek- en Documentatiecentrum (WODC) en Raad voor de Rechtspraak (2015), *Criminaliteit & Rechtshandhaving 2014*, figuur 4.1, pagina 22

## figuur 2

### Kosten veiligheidszorg 2014 in Nederland

totale veiligheidszorg	12,7 miljard euro
soort activiteit / kostenpost	
preventie <sup>1)</sup>	5,9 miljard euro
opsporing	2,8 miljard euro
vervolgning	564 miljoen euro
berechting	351 miljoen euro
tenuitvoerlegging	2,4 miljard euro
ondersteuning van verdachten en daders	710 miljoen euro
ondersteuning van slachtoffers	61 miljoen euro

noot 1 Bij de kostenpost 'preventie' gaat het om uitgaven van de overheid én van particulieren/bedrijven; de overige kostenposten gelden alleen voor de overheid.

*naar: CBS, WODC en Raad voor de Rechtspraak (2015), Criminaliteit & Rechtshandhaving 2014, tabel 10.1, bijlage 4*

## tekst 9

### Kabinet: gedetineerde moet 16 euro per dag gaan betalen

Gedetineerden, tbs'ers en ouders van minderjarigen die veroordeeld zijn, gaan betalen voor het verblijf in een gevangenis of inrichting. Het kabinet wil dat gedetineerden 16 euro per dag betalen, met een maximum van twee jaar. Dat staat in een wetsvoorstel dat staatssecretaris Teeven (Veiligheid en Justitie) vandaag ter advies voorlegt aan instanties als het Openbaar Ministerie en de Raad voor de Rechtspraak.

De bijdrage voor verblijf in cel of inrichting kan per gedetineerde oplopen tot 11.680 euro. Het kabinet hoopt 65 miljoen euro per jaar op te

halen door een bijdrage te eisen van gedetineerden. Om te voorkomen dat veroordeelden in de problemen komen, is een betalingsregeling of uitstel van betaling mogelijk, laat de staatssecretaris weten.

Een parallel wetsvoorstel moet regelen dat veroordeelde daders ook gaan meebetalen aan de kosten die de overheid maakt voor de hele cyclus van opsporing, vervolging en berechting.

De twee wetsvoorstellen vloeien voort uit afspraken die de regeringspartijen VVD en PvdA eind 2012 maakten in het regeerakkoord.

*naar: de Volkskrant, 13 januari 2014*

## Opgave 6 Het Jeugdjournaal

### tekst 10

#### Jubileum

Het Jeugdjournaal in Nederland bestaat op 5 januari 2016 35 jaar. Toen het begon in 1981, had alleen Groot-Brittannië een nieuwsprogramma voor kinderen. Nu bestaat het in dertig landen. Op een gemiddelde dag werken er vijftien mensen op de redactie. Het tien minuten durende

Jeugdjournaal is elke dag om 18.45 uur te zien op NPO 3 (behalve op zondag: dan is het onderdeel van het Zapp Weekjournaal). Op schooldagen zijn er 's ochtends ook korte journaals. Gemiddeld kijkcijfer: 362 duizend.

*bron: de Volkskrant, 30 november 2015*

### figuur 3

#### MAAND TOP 100, januari 2016

positie	datum	tijd	titel	zender	kijkcijferdichtheid	markt-aandeel	absoluut aantal kijkers
2	17 jan.	20:01	Journaal 20.00 uur	NPO 1	18,7	38,5	2.919.000
20	29 jan.	23:02	RTL Late night	RTL 4	11,9	39,3	1.862.000
25	4 jan.	19:30	Half acht nieuws	RTL 4	10,8	25,4	1.679.000
35	17 jan.	22:31	Hart van Nederland	SBS 6	9,3	25,2	1.454.000
38	6 jan.	17:59	Journaal 18.00 uur	NPO 1	9,1	32,0	1.424.000
42	17 jan.	22:50	Shownieuws	SBS 6	8,3	25,7	1.291.000
49	1 jan.	22:09	RTL Boulevard	RTL 4	7,8	16,7	1.215.000
58	6 jan.	18:18	Editie NL	RTL 4	7,1	22,5	1.101.000
68	13 jan.	22:00	Nieuwsuur	NPO 2	6,6	16,6	1.034.000
100	9 jan.	23:28	Late nieuws	RTL 4	4,8	17,7	752.000

*naar: [https://kijkonderzoek.nl/component/com\\_kijkcijfers/](https://kijkonderzoek.nl/component/com_kijkcijfers/), januari 2016*